

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izšla vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 90 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rekopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanke se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Tuje krtinje na slov. travišči.

Ali stori krt na travišči več škode ali pa koristi, o tem še pravda ni pri konci. Kar se tiče nas, držimo pa se misli teh, katerim krt ni že le tolik škodljivec, izlasti pa še tedaj ne, ako pazi kmet na nj ter mu razmetava brez usmiljenja krtinje. Prav je, če stori to v jeseni, lahko pa opravi to delo tudi v pomladi ali najbolje, če v obeh časih. Dela ima človek tako res s krtom, ali njegovo delo mu ne ostane brez koristi, kajti s krtinjem pride dobre zemlje na vrh in če se ona lepo raztrese po travišči, postane le-to bolje in pripravno za travo.

Nekaj enacega se godi tudi na političnem travišči ali kakor se raje pravi, na političnem polji. Posebno v deželah, kjer prebiva slov. ljudstvo, nam ne manjka političnih krtov; naj se šteje že v vrsto napetih Nemcev ali pa Lahov, vsi imajo eno delo — krtinje na slov. travišči. Ker ne morejo slov. ljudstva pregnati in jim tudi ne kaže pustiti ga na miru, da se razvija po svoje in napreduje po moči: zato mu kopicijo ovire, kjer in kakor jim je koli mogoče. Najhuji so sedaj krtovi iz gnjezd, ki se jim pravi „nemški šilverin“, potem „Südmark“ in pa „Lega nazionale“. Prvo gnjezdo se nahaja na Dunaji, drugo v Gradci in tretje v Trstu.

Izpregovorimo pa dnes samo o Graškem gnjezdu, o „Südmarki!“ To gnjezdo izgodbjava nam krtove prav nevarne vrste, sedaj že tretje leto, sem od dne 21. novembra 1889. Nad njim visi sicer napis: v obrambo nemštva, ali kaj to pomeni, to vidimo iz naročila, ki ga vzamejo krtovi tega gnjezda s seboj, kedar gredo k nam, na slov. zemljo. Prvo naročilo se glasi: Nobeno posestvo, ki je doslej v rokah Nemca ali bolje nemškutarja, ne sme preiti v roke Slovence, pač pa je dobro, če se iztrga kako posestvo Slovincu, najbolje, če na dražbi! Kaj ne, slov. kmet, to je lepo naročilo? Ko bi šlo vselej po volji südmarkovcev, ne smelo bi pri nas

več biti slov. posestnikov; čem prej pride izmed njih kateri na bobenj, tem bolje je, saj pride na mesto njega südmarkovec in ta potlej naj skrbi, da jih pride k malu še več za njim. Tako bode hitro nemška naselbina v slov. kraji, z njo pa bode ves kraj in že tudi njegovo ime nemško, slov. kmetje pa so v njej potlej le tujci na domači zemlji.

Drugo naročilo: Kupuj od Nemca (reci: nemškutarja), ako ti je česa treba in ne odreci mu pomoči, ako mu je je treba! Res zlata vredno naročilo, ali s tem jim doslej ne gre prav na prejš, kajti kupec, tudi nemški, gleda na blago, če je dobro in vredno, ne pa na jezik prodajalca. To je še sreča, ali da je tako naročilo sploh mogoče in da vlada potrdi društvo, ki ga daje svojim udom, to je, kar boli človeka, ki ima srce za svojo domovino. Čudno, da je sicer veliko postav, ali zoper to društvo je država ne zmore.

Tretje naročilo: Jemlji le nemške posle, viničarje... naročuj si delo le pri nemških obrtnikih! Ne vemo, kako se jim kaj godi gledé na to naročilo, ali iz poročil, ki jih bere človek v časih v „M. Ztgi.“, povzame si lahko, da nemški posli, viničarji itd. nič kaj ne obrajtajo taci posestnikov, ki jih „Südmark“ priporoča, kajti po celo leto išče ena in ista „grasčina“ nemških hlapcev, dekel, viničarjev.

Vsa taka in enaka naročila jim pa še izdajo doslej premalo, zato čejo priti do lastne tiskarne in najboljša se jim vidi za to Rakuscheva tiskarna v Celji. Iz nje bode jim potem mogoče pošiljati naročila na vse strani. Koder že njih krtovi rijejo v slov. zemlji, tam je dobro; koder pa še ne, tje bode treba jih poslati ali če more biti so tam, pa še spijo, treba jih bode vzbuditi. Oj to ti bode krtinja, slov. ljudstvo, krtinja na tvoji zemlji in kaj, češ-li ga pustiti, da ti izkazi polje, da ti vduši travo na senožeti? Ne, tega ne sme! „Südmark“ je društvo, ki preži namenoma na slov. posestva, naj jih spravi Nemcem v roke, nam pa ni treba

društva zoper njo, slov. ljudstvo samo bodi zoper njo! Vsaka slov. rodbina naj gleda in dela na to, da se vzdrži na posestvu svojem; vsaka slov. soseska pa naj pazi in dela na to, da se ji ne vtihotapi tujec, tujec, ki prinese s seboj tuje šege, tujo besedo. V obče pa nam vselej bodi geslo, da ne trpimo krtnja, tem manj, ako je ptuje, na slov. travišči, na slov. zemlji!

Slovo od Slavonije.

Ker se leto že pomiče h kraju, spodobi se, da častite bralce, ki so me spremljali v duhu na Slavonsko zemljo, pripeljam še pred novim letom nazaj na slovenska tla. Vožnja bo sicer dolga, a nikakor ne dolgočasna. Da mi moj častiti gosp. tovariš na potu proti domu ni zmrznil, to že vejo, ne samo njegovi farani Vojniški, nego tudi njihovi sosedje, ker na god sv. Lenarta pridigoval je on s posebno pohvalo pri Novi cerkvi, na Šmartinsko nedeljo pa je preslavljal z navdušenjem našega farnega zavetnika sv. Martina. Ali da ga je gredoč tako grozno zeblo, temu bil je kriv neprijazen ogeršek, ki je začel briti v noči, katero sva na krasnem Mandičovacu prav sladko prespavala v zali hišici pregostoljubnega gosp. rektorja dra. Bujanoviča. Drugo jutro nameravala sva že zgodaj odriniti proti dragi nam domovini, a prišlo je vse drugače.

Predno je solnce vzrastlo z Ogrske ravnine, bila sva že na nogah. Prvo jutranjo uro posvetiva vsakdanji službi svojega Boga in Stvarnika. Na to si pri mladem svitu še enkrat ogledava rektorjev vinograd, „berača“, „čabraše“, in „gazača“, potem pa se namah pripraviva na neizogiben odhod. A kaj, da nisva še na slovenskih tleh! Ura gre za uro ali iz Djakova naročenega voznika le ni od nikoder! Čuj! Tri ure po dogovorjenem času še le pripravi s svojima železnima srcema, kakor da bi ga bil veter prinesel. Ni se mu bilo opravičevati, ker drugi gostje, katere je seboj pripeljal, pričali so za nj, da je bil že pred solnčnim vshodom na železnični postaji v Strizivojna-Vrpolji. Ko ga vprašam, če ne bomo mi zamudili vlaka, ki nas ima vleči proti domu, odreže se kratko: „néčemo!“ Na to odpreže svoja srca, jima vsuje četrť vagana suhega ovsa v škrinjico, na kateri navažno voznik sedi, potem si pa nabaše ljulko pristnega turškega „duhana“.

Hočeš, nočeš, morala sva počakati, da sta konjička pozobala krvavo zasluženi „zob“, in da si je najin voznik založil rebra za daljno vožnjo. Solnce vshajalo je vedno višje, a ogeršek ali zdolec postajal je vedno le mrzlejši. Za najini dve suknji, ki naju na Štajarskem navažno še po zimi dovolj grejete, se ni slavonski veter ta dan še zmenil. Da ne bi „na kolah“ (vozu) zmrznila, ogrnili so gospod rektor

magnifik meni svojo zimsko suknjo, a mojemu gospodu tovarišu „kabanico“ (slavonski plašč) svojega zvestega upravitelja. Tako zavitima in dobro pogoščenima storilo se je nama res milo pri sreči, ko sva se poslavljal od preljubneživega gospoda profesorja in vseučelišnega rektorja. Bog ga ohrani dolgo let! Najino pot skoz Djakovo do železničnega kolodvora zmeril bi najboljši pešec komaj v šestih urah, a sirca najina preletela sta jo v poltretji uri. Pa tudi ni odložil naš kmečki voznik biča iz rok, razun kečar si je prav po gosposko zvijal kakšno smodčico ali cigareto. Ker nama nihče ni vedel prav določno povedati, kedaj da najin vlak pride in kedaj da odide, bilo je treba se žuriti, da ga ne zamudiva. Ko prismočimo na kolodvor, pa se nam je povedalo, da smo prišli — celo uro prehitro! Zato boš že tudi ti, dragi čitatelj, dobre volje počakal, če ne dalje, vsaj en teden, predno da ti povem, kaka se je nama godila na Vrhpolji in pa še tisti večer med — Turki.

Gospodarske stvari.

Človek dobrotnik ptičev, ptiči pa dobrotniki človeka.

(Konec.)

Človek se ptičev rad spominja, dokler mu čistijo sadne vrtove, a ko pride mrzla zima, tedaj jih popolnoma pozabi; človek ne pozna hvaležnosti. In vendar bi bila njegova dolžnost v nesreči skazati se hvaležnega, ravno v tem opaznem času skrbeti za krilate nesrečnike in od njih odkloniti žalostni pogin.

Obrnemo se tukaj do vas, ki ljubite ptiče, do tebe, priden kmet in seljak, do vas, marljive žene in vesele deklce: skrbite po zimi za uboge ptiče, kažite za nje usmiljeno srce! — Osnujmo prikladne prostore in raztrosimo tam, kar nam je odpalo od žita ali ostalo v kuhinji. Tako ubožen pa ni nihče, da mu ne bi vsaj nekoliko drobtinice preostajalo od njegove mize za gladnega ptiča. Vrzimo smeti iz sobe in kuhinje, v katerih se nahaja marsikateri mastni vgrizek za ptiče, na travnike ali take prostore, kjer jih morejo najti. Skrbimo za nje, otmimo jih pogina, da si jih tudi za drugo leto ohranimo! Stokrat nam bodo povrnil, kar smo za nje po zimi storili; še bolj vztrajno bodo drugo leto ugonabljali škodljivi mrčes, s svojim krasnim, divnim glasom pa nam bodo vedrili meglene, tožne ure.

Kdor je videl te nesrečnike, kako v globokem snegu, gladni, na pol zmrznjeni, od drevesa do drevesa letavajo, iskajoč si ubožno svojo hrano, kako onemogli popadajo, v snegu obtičavši, ali pa žalostno poginejo v krempljih sovražnikov, mačk, kur, dihurjev in drugih ro-